

Πώς βλέπουμε σήμερα το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως;

Ντάρκο Ντζόγκο, σταυροφόρος πρωθιερέας, Δρ. Θεολογίας, καθηγητής της Ορθόδοξης Θεολογικής Σχολής «Ο Άγιος Βασίλειος του Οστρόγκ» του Πανεπιστημίου Ανατολικού Σαράγεβο

Σε άρθρο μου, που δημοσίευσα πρόσφατα στα σερβικά, διατύπωσα μια απλούστατη σκέψη, η οποία φάνηκε σε πολλούς ενδιαφέρουσα: «Πρέπει σήμερα να προσεγγίζουμε το Φανάρι περισσότερο ως αν να είναι ένα γραφείο του αμερικανικού Στέιτ Ντιπάρτμεντ, παρά ως μια Τοπική Ορθόδοξη Εκκλησία». Ορισμένοι εκ των φίλων και γνωστών μου, όμως, μου επέστησαν την προσοχή στην ευδιάκριτη δριμύτητα της θέσεως, που εξέφρασα.

«Άραγε δεν είναι υπερβολικά αυστηρή τέτοια κρίση για μια μαρτυρική Εκκλησία, η οποία και τώρα επιβιώνει σε όχι και πολύ ευμενείς συνθήκες;». Ζούμε στην εποχή των μεταμοντέρνων αντιφάσεων. Στον πολιτισμό της σύγχρονης επικοινωνίας συχνά απαιτείται από τους συνομιλητές ορισμένη «ευαισθησία», ροπή στους ευφημισμούς και τις αμφιλεγόμενες διατυπώσεις, ενώ την ίδια στιγμή στον δημόσιο διάλογο όλο και συχνότερα ηχεί ένα αφάνταστα άσεμνο λεξιλόγιο. Ως εκ τούτου, προτιμώ τη διαχρονική στάση έναντι της αλήθειας, σύμφωνα με το αριστοτελικό: να λέγεις ότι το ον είναι, και το μη ον δεν είναι. Έτσι και λέγω. Επομένως το ζήτημα της ορθότητας της διατύπωσής μου έγκειται όχι στην «ομαλότητα» και τις «συμβάσεις», αλλά στην καταλληλότητα του λεχθέντος σε πείσμα εκείνου, το οποίο αποτελεί αλήθεια.

Πώς παρουσιάζεται σήμερα η Κωνσταντινούπολη; Βεβαίως, οι φίλοι και οι γνωστοί μου, τους οποίους ενδιαφέρουν ακόμη οι γνώμες και οι ενέργειες του Πατριάρχη Βαρθολομαίου και άλλων Φαναριωτών αξιωματούχων, θα προτιμήσουν να υποδείξουν εκείνη την εικόνα, με την οποία και σήμερα το Φανάρι παρουσιάζεται από τους άλλους συνηθέστερα. Είναι η ιστορία για τον αρχαίο θρόνο του Αγίου Αποστόλου Ανδρέα, μιας τοπικής Εκκλησίας, η οποία μοιάζει να υφίσταται αδιαλείπτως εδώ και δύο χιλιετίες. Καθένας φυσικά, ακόμη και κάποιος με ελάχιστες γνώσεις της εκκλησιαστικής ιστορίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας, θα μπορούσε με αφορμή αυτή τη θέση να αναρωτηθεί πολύ εύλογα: ουδέποτε δεν κατέστη πλήρως κατανοητό πώς ο θρόνος της Κωνσταντινουπόλεως αντιμετωπίζει τις εξαιρετικά σκοτεινές σελίδες της ίδιας της ιστορίας, τις περιόδους, που στον θρόνο του Πατριάρχη Βαρθολομαίου κάθονταν αιρεσιάρχες;

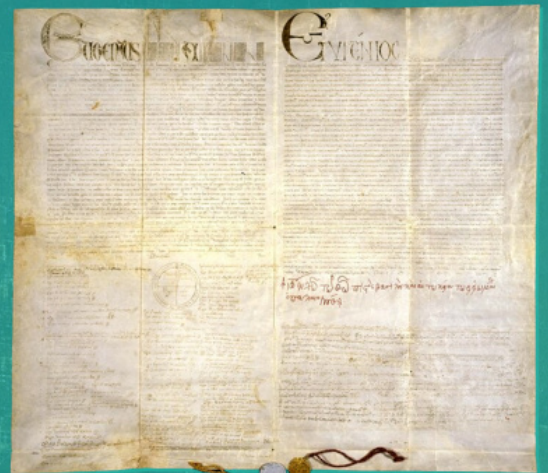
Πατριάρχης Βαρθολομαίος Α΄

Ο άγιος Απόστολος Ανδρέας
ο Πρωτόκλητος. Μικρογραφία.
Βυζάντιο, 12 αι.

Εάν η απάντηση σε αυτή την ερώτηση είναι, ας πούμε, απλώς αρνητική, εάν εννοούμε τον Νεστόριο ή τον Πύρρο, πώς τότε το σημερινό Φανάρι βλέπει, λ.χ., τους Πατριάρχες, οι οποίοι κατείχαν τον θρόνο Κωνσταντινουπόλεως την περίοδο μεταξύ της Συνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας το 1439 και την Άλωση της Πόλεως το 1453; Μια ενδιαφέρουσα ιστορική προοπτική μάς προτείνει το ακόλουθο γεγονός: παρόλο που ο Πατριάρχης Γεννάδιος Σχολάριος μετά την Άλωση της Πόλεως διέκοψε οριστικά την ενωτική πολιτική των προκατόχων του, ο ίδιος ο θρόνος δεν αναγνώρισε ως νόμιμη την απόφαση της Ρωσικής Εκκλησίας της Μόσχας να απομακρυνθεί από την πλανημένη ιεραρχία κατά την ενωτική διοίκηση της Κωνσταντινουπόλεως. Είναι οι σημερινοί Πατριάρχες Κωνσταντινουπόλεως κληρονόμοι άραγε εκείνων, οι οποίοι πέθαναν σε ενότητα με τη Ρώμη; Στην πραγματικότητα, ίσως η σημερινή εκκλησιαστική-πολιτική γραμμή του Φαναρίου να συμμορφώνεται

πλήρως με εκείνη τη θέση, κατά την οποία σήμερα ο θρόνος είναι νόμιμος κληρονόμος και των ενωτικών Πατριαρχών.

Η Ουνία της Φλωρεντίας του 1439

Ο σουλτάνος Μεχμέτ Β΄ απονέμει στον Πατριάρχη Γεννάδιο φερμάνι που επιβεβαιώνει τα πατριαρχικά προνόμια

Υπάρχει επίσης και ένας ακόμη παράγοντας, που συνδέεται με την ουσία και την αποστολή του Φαναρίου σήμερα. Περί αυτού ομιλούν οι ίδιοι οι Έλληνες. Αυτή είναι η αποστολή της προώθησης και διαφύλαξης της ενότητας του ελληνικού πολιτισμού και γένους. Ακόμη και όταν ρωτώ τους Έλληνες, οι οποίοι αντιμετωπίζουν πολύ κριτικά τις σημερινές θέσεις και ενέργειες του Πατριάρχη Βαρθολομαίου, γιατί δεν διακόπτουν την κοινωνία με τους ανθρώπους, οι οποίοι αντιφάσκουν με τα ίδια τους τα λόγια, απαντούν συχνά ότι γνωρίζουν την εσφαλμένη πολιτική του Φαναρίου, αλλά θεωρούν ότι η διακοπή της κοινωνίας μαζί του θα σήμαινε την αποσύνθεση εκείνου του ελληνικού κόσμου, για τον οποίο το Φανάρι είναι ένα από τα γνωρίσματα της ταυτότητάς του, ένα, αλλά ίσως και το σπουδαιότερο κέντρο αυτοπροσδιορισμού των Ελλήνων.

Αυτή η θέση είναι φυσικά πλήρως κατανοητή, όμως τότε είναι επίσης οφθαλμοφανές ότι δεν μπορεί να υπάρχει κανένα «Οικουμενικό Πατριαρχείο», αλλά υπάρχει ένα «πανελληνικό Πατριαρχείο». Η προθυμία του Φαναρίου να καταργήσει την ελευθερία δύο σλαβικών Εκκλησιών, του Σερβικού Πατριαρχείου Πεκίου και της Αρχιεπισκοπής Αχρίδος το 1766-1767 υπό την εξουσία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αποδεικνύει ότι αυτό το στρώμα της ταυτότητάς του κατά τη διάρκεια αρκετών αιώνων αποτελεί εξαιρετικά σπουδαίο κλειδί για την ερμηνεία ορισμένων εξελίξεων και διαδικασιών. Βεβαίως, το σημερινό Φανάρι τείνει όχι μόνον στην επιλεκτική μνεία των γεγονότων (σχετικά με την ιστορία απονομής του αυτοκεφάλου σε σλαβικές Εκκλησίες, λησμονώντας ότι το ίδιο προσπάθησε να καταργήσει πλήρως αυτές τις Εκκλησίες), αλλά και σε

συγκεκριμένη γλώσσα («μήτηρ Εκκλησία», «θυγατέρα Εκκλησία»). Επομένως, αυτή η πανελληνική ταυτότητα του Φαναρίου σημαίνει ότι έχουμε ιστορικά ήδη διαπιστώσει τα παραδείγματα αντισλαβικών διαθέσεων και ενεργειών, γι' αυτό και δεν θα εκπλαγούμε, εάν τις αντικρύσουμε εκ νέου.

Οι επίσημοι ιστορικοί του Φαναρίου χαρακτηρίζονται σήμερα από μια κυνική προσέγγιση της ίδιας τους της ιστορίας και προσπαθούν να μας πείσουν ότι όλες οι συμφορές, που έπληξαν τον ιστορικό θρόνο των Αποστόλων την εποχή του οθωμανικού ζυγού, όπως και η πλουσιοπάροχη βοήθεια των τσάρων της Μοσχοβίας, παρείχαν επαρκή και αξιοσέβαστη αιτία για την παραχώρηση, ή ακριβέστερα, την ενοικίαση του θρόνου του Κιέβου στη Μόσχα κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας και της μοναρχίας.

Σύμφωνα με αυτή την εκδοχή της δικής τους ιστορίας, η οποία εμφανίσθηκε στο ίδιο το Φανάρι, ήταν απολύτως φυσιολογικό από ηθική άποψη να επιτρέψουν στη Μόσχα την «παραβίαση των ιερών κανόνων» υπό τον όρο ότι διέθετε τα χρηματικά μέσα προς τούτο. Μπορεί άραγε ο λόγος οποιουδήποτε άλλου να είναι πειστικότερος για το Φανάρι; Μπορεί άραγε κάτι άλλο να μας περιγράψει σαφέστερα την έλλειψη οποιασδήποτε αισχύνης και ηθικού κριτηρίου στο Φανάρι σήμερα και την ομίχλη που κυριαρχεί εκεί; Αμφιβάλλω. Μάλιστα, το Φανάρι συμπεριφέρεται ακριβώς όπως το «μοναδικό σημείο αναφοράς» στην παγκόσμια Ορθοδοξία σήμερα, όταν λόγος γίνεται περί «δικτυακών», δηλαδή παγκοσμίων δομών. Ίσως πρόκειται όχι για το Οικουμενικό, αλλά για το «Παγκοσμιοποιημένο Πατριαρχείο». Οι αιτίες αυτής της συμβίωσης κείνται σε πολλές πτυχές. Ως και η Πρώτη Ρώμη, η Δεύτερη αποφάσισε να μετατρέψει το πρωτείο τιμής και αγάπης

σε πρωτείο εξουσίας. Και δικαιολόγηση αυτού κανείς δεν μπορεί να βρει ούτε στην ύπαρξη της Ορθοδόξου Εκκλησίας (η οποία εξαιτίας της συνοδικής ουσίας της αντιτάσσεται σε οποιαδήποτε εκδήλωση «παπισμού» εντός της), ούτε στους ιερούς κανόνες, οι οποίοι πηγάζουν από αυτή τη συνοδική ουσία της. Επομένως, η εξουσία, την οποία αντλεί το Φανάρι από τα παγκοσμιοποιημένα κέντρα επιρροής, είναι «δανεική», δηλαδή τέτοια, που σου παραχωρεί κάποιος άλλος έναντι συγκεκριμένου αντιτίμου. Και το αντίτιμο αυτής της εξουσίας το βλέπουμε ήδη στην Ουκρανία. Εξοφλείται με τα βάσανα της γνήσιας Εκκλησίας του Χριστού.

Δεν πρέπει φυσικά να λησμονούμε ότι τεράστια μερίδα του πραγματικού ποιμνίου του Φαναρίου αποτελείται από την ευκατάστατη ελληνική Διασπορά, ιδίως από την πλουτοκρατία της, η οποία ήδη εδώ και μερικούς αιώνες ζει και ενεργεί πλήρως ενσωματωμένη σε όλους τους δυτικούς σχεδιασμούς. Από την εποχή του Διαφωτισμού και της Μασονίας έως την «νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων», οι ποικίλοι εφοπλιστές και έμποροι, οι «ορθόδοξοι» ευεργέτες και χορηγοί του Φαναρίου συμμετέχουν, κατά τη διατύπωση του Αγίου Ιουστίνου Πόποβιτς στην «Ευρώπη χωρίς τον Χριστό, στον αρειανικό πολιτισμό». Συνεπώς, αυτή η συμβίωση του NATO και της Ορθοδοξίας μπορεί να οδηγήσει μόνον σε καταστροφή: τόσο για εμάς, που υφιστάμεθα την επίθεση, όσο και για το Φανάρι το ίδιο.

Το Φανάρι έχει πλήρως ξεγυμνώσει τη θεολογία του, η οποία έχει πλέον μετατραπεί σε ιδεολογία, στην οποία καθένα εκ των κοινωνικών και ταυτοτικών προγραμμάτων της «νέας τάξης πραγμάτων» βρίσκει «θεολογική» θεμελίωση και δικαίωση. Είτε πρόκειται για τη μεταβαλλόμενη στάση έναντι των φύλων και της ταυτοποίησής τους, είτε είναι τα περίπλοκα προβλήματα της αμερικανικής

κοινωνικής πολιτικής, είτε η προβολή του «πράσινου Πατριάρχη» – παρόλο που το θέμα της κλιματικής αλλαγής παραμένει ακόμη επίμαχο και μη εφαρμόσιμο τόσο γεωπολιτικά, όσο και εντός της αμερικανικής πολιτικής σκηνής – το Φανάρι πάντοτε ευρισκόταν στην ίδια γραμμή με το «βαθύ κράτος». Συνειδητά και υπερήφανα. Τούτο σημαίνει ότι το γεγονός πως το Φανάρι είναι ιδεολογικό παράρτημα τού υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, περισσότερο προσβάλλει τους ανθρώπους, τους οποίους κατάρτισε το Φανάρι στις δικές μας τοπικές Εκκλησίες, παρά τους Έλληνες μητροπολίτες, οι οποίοι συμμορφώνουν τις δηλώσεις και τη «θεολογία» τους σε αντιστοιχία προς την τρέχουσα ιδεολογική και πολιτική γραμμή, που πηγάζει από την Ουάσιγκτον.

Πώς τέλος πάντων να αντιμετωπίζουμε το Φανάρι σήμερα; Πρέπει άραγε να βλέπουμε σε αυτό το αρχαίο Πατριαρχείο, ένα πανελληνικό καθίδρυμα ή το γραφείο για την εξαφάνιση της Ορθοδόξου Εκκλησίας υπό απευθείας έλεγχο από το αμερικανικό Στέιτ Ντιπάρτμεντ;

Σήμερα το Φανάρι είναι ό,τι το ίδιο δηλώνει με τις πράξεις του. Αυτή τη στιγμή ενεργεί αποκλειστικά ως γραφείο του υπουργείου Εξωτερικών των ΗΠΑ, υλοποιεί αυτή την ημερήσια διάταξη στις ελληνόφωνες εκκλησίες χάριν του κύρους του ως πανελλήνιου θεσμού και καμουφλάρει το παν υπό την κάλυψη του αρχαίου Πατριαρχείου. Και αυτή είναι όλη η αλήθεια. Όταν ο ίδιος ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος και οι συν αυτό αρνηθούν αυτή τη συμπεριφορά και μας πείσουν ότι εκείνοι είναι πρωτίστως οι φύλακες της Ορθοδοξίας, μάρτυρες των Παθών και της Αναστάσεως του Χριστού, αντάξιοι κληρονόμοι του Ιερού Χρυσοστόμου, του Μεγάλου Φωτίου ή τουλάχιστον, των μεγάλων Πατριαρχών, θα βρουν εντός μας αδελφούς τέτοιους, όπως εκείνους, που εγκατέλειψαν, όταν άρχισαν να βαδίζουν την οδό, στην οποία πορεύονται σήμερα.